

2024

POLİTİK TESPİT ve DEĞERLENDİRMELER

Dünya ve Türkiye

Politik Tespit ve Değerlendirmeler: Dünya ve Türkiye -2024

Ocak 2024

marksist.com

e-broşür dizisi: 24

Politik Tespit ve Değerlendirmeler: Dünya ve Türkiye - 2024

Marksist Tutum olarak bu belgede sunduğumuz tespit ve değerlendirmeler, dünyada ve Türkiye’de yaşanan politik, ekonomik ve sosyal gelişmelere dair tahlillerimizin genel bir çerçevesini ve önümüzde uzanan mücadele dönemine ışık tutacak perspektiflerimizi ortaya koymaktadır.

Kapitalist ekonominin bu dönemdeki ana eğilimleri

1. Kapitalizm 2000’li yıllarla birlikte tarihsel bir tıkanmışlık ve kriz sürecine girmiştir. *Bu kriz, emperyalist kapitalizmin periyodik bunalımlarının çok ötesindedir. Yaşanmakta olan, tekelci ilişkilere eşlik ettiği bilinen durgunluk eğilimini derinleştirip neredeyse kalıcılaştıran boyutta bir yapısal krizdir.* Kapitalizm artık ihtiyarlık döneminindedir, böylesi bir dönemi çeşitli yapısal dönüşümlerle atlatıp yeniden uzun ve güçlü bir yükseliş dönemine girme potansiyelini tüketmiştir.
2. Bu bir **sistem krizidir**, tüm sistemi, onun tüm alanlarını kapsamakta ve sistemi bir varoluş sorunuyla karşı karşıya getirmektedir. Ortalama kâr hadlerindeki düşüş eğilimi, ürkütücü düzeyde büyüyen bir işsiz nüfus, çözümü olmayan bir eksik tüketim sorunu, bunalım erteleyici mekanizmaların giderek daha yıkıcı bunalımları hazırlaması gibi belirtilerden de anlaşıldığı üzere, kapitalizm insanlık açısından artık tamamen yıkıcı bir sisteme dönüşmüş durumdadır.
3. Kapitalizme büyük hizmetlerde bulunmuş, onun önceki tarihsel evrelerde tıkanıklıklarını aşmasında kilit rol oynamış kredi mekanizmasının fazlasıyla aşındığı bir aşamadayız. Dünya kapitalizminin krizi yıllar geçtikçe daha da derinleşiyor, krizin depreştiği her sarsıntıda uygulanan

politikalarla halının altına süpürülen sorunlar dağ gibi büyüyor. Hem ABD’de hem Avrupa’da batan ya da ite kaka yüzdürülen dev bankaların da gösterdiği gibi, 2000’lerin başlarından beri, ama özellikle de 2008’den beri, kriz sık sık koçbaşı vuruşlarıyla kendini dışa vuruyor. Zombi şirketlerin sayısı ve büyüklükleri artıyor, bankalar zayıflıyor...

4. Emek üretkenliğini arttıran yeni teknolojik gelişmelerle birlikte küresel düzeyde işsizlik oranları daha da artıyor. Eskiden olduğu haliyle düzenli ve “güvenceli” işler artık istisna haline geliyor. Vasıf her geçen gün teknoloji eliyle anlamını daha da yitiriyor. Genç kuşaklar işsiz ve yoksul bir gelecek tehlikesiyle yüz yüze. Kapitalizmin tarihinde ilk kez, iş bulup çalışan genç kuşaklar, ebeveynlerinden daha yoksul durumda ve bu durumu değiştirecek bir iyileşme dinamiği de ufukta görünmüyor.
5. Birbiri ardına patlak veren krizlerin sonrasında sisteme boca edilen eş görülmemiş paralar da, kaydedilen teknolojik atılımlar da eski günlerdeki gibi bir canlanmayı bir türlü getirememektedir. Genel bir sürünme ve tıkanıklık hali ekonomik görünüme damgasını basmaktadır. Canlanma bir kenara, dev tekelleri kurtarmak üzere sisteme boca edilen trilyonlarca dolar, zaten yüksek olan borç dağlarını tarihin en yüksek seviyelerine çıkararak çözümsüz bir borçluluk durumu yaratmıştır.
6. Kapitalist dünya ekonomisinin son dönemde öne çıkan yönü, başta bankalar olmak üzere dev şirketleri kurtarmak için basılan trilyonlarca doların enflasyonu son 40 yıldır görülmemiş seviyelere yükseltmesidir. Oysa bu sürece girilirken “enflasyon olmaz” diye propaganda yapılmıştı. Bu süreçte işçi sınıfının reel ücretlerine, dolayısıyla alım gücüne ağır darbeler indirildi. Son birkaç yılda gelişmiş kapitalist ülkelerde işçiler yaşam standartlarında belirgin bir düşüşe tanık oldular.
7. Kapitalizmin tüm gezegene gerçek anlamda yayılarak nüfuz etmiş olması, kâr hadlerinin iyiden iyiye düşmüş ve üretken yatırım olanaklarının iyice daralmış olması, spekülasyon alanlarının olağanüstü şekilde şişmesini, sistemin genel bir kumarhane görünümü almasını da beraberinde getirmiştir. Bu da sistemin istikrarsızlığını arttırmakta, daha ağır ve yıkıcı krizleri mayalamaktadır.
8. Kapitalizmi artık ıslah etmek lazım diyen ve son yıllarda sesi yükselmeye başlayan bir eğilimin son bir yıldır neredeyse sırta kadem bastığını

görüyoruz. En şaşaalı versiyonu “Büyük Reset” olan tüm ıslahatçı söyleme rağmen sistem eski tas eski hamam bildiği yolda gidiyor. Söz konusu söylemin kapsamı içinde genel olarak eski Keynesçi yaklaşımlar parlatılıyordu, şimdi bunlar da duyulmuyor. Vurguladığımız gibi sistem ıslah olanaklarını tüketmiştir. Bunu isteyenler olabilirse de sistemin işleyişi ve geldiği nokta bunu kaldıramamaktadır. Söz konusu söylemlerin bir ara parlak bir yükseliş yaşamalarına rağmen, hızla buhar olup uçmalarının sebebi basitçe budur.

9. Yapay zekâ teknolojisinin uzun yıllara yayılan bir birikim ve emekleme sürecinin ardından son bir yıl içinde semerelerini vermeye başlamasıyla kapitalizmin çelişkileri yeni bir düzeye çıkmıştır. Düzenin propagandacıları bu yeni teknolojinin nimetlerini ballandıra ballandıra anlatadursunlar, gerçekte önümüzde uzanan kapitalizmin büyüyen açmazlarıdır. Yapay zekâ teknolojileri ile emek verimliliğinde sağlayacakları belirgin artışlar, düşen maliyetler sermayenin ellerini ovuşturmasına yol açsa da, gerçekte azalan kâr hadleri, kronikleşen eksik tüketim sorunu, dağ gibi büyüyen işsiz nüfus bu açmazları tanımlayan temel unsurlardır.
10. Bu tarihsel krizin boyutlarından birisi de kapitalist güçler arasında dozu giderek artan ticaret ve teknoloji savaşlarıdır. Artan korumacı önlemler, ambargolar, yaptırımlar, teknolojik yeniliklerin yayılmasını kısıtlama ve önleme girişimleri sistemin bütününün hayrına olmamakta, aksine krizi derinleştirmektedir. Bu hamleler kapitalizmin uluslararası işbölümünü sıçramalı biçimde arttırdığı son çeyrek yüzyılda bu sayede sağladığı emek verimliliği kazanımlarını baltalamaktadır. Bu anlamda kapitalizm kendi kendisiyle kavga etmektedir. Hammadde kaynakları için rekabet şiddetlenmekte, bloklaşma eğilimi güçlenmekte, rakip para ve ödeme sistemleri uç vermeye başlamakta, oluşmuş ticaret rotaları ve tedarik zincirleri bozulmakta, artan engeller nedeniyle uluslararası yatırımların hızı kesilmektedir.
11. Burjuvazi attığı her adımla toplumsal eşitsizlik ve yoksullaşmayı derinleştirirken, bir avuç süper zenginin servetine servet ekleniyor. Bilindiği gibi, egemenlerin sözde insanlığı felâkatten kurtarmak için teyakkuza geçmiş göründükleri Covid-19 pandemisi döneminde milyonlarca insan hayatını kaybederken, yüz milyonlarca emekçi işsiz kalıp açlığa sürüklendi. Ama aynı dönemde milyarderler listesine her 30 saatte bir yeni bir

dolar milyarderi eklendi.

12. Dolayısıyla kapitalizmin tarihsel sistem krizinin sadece bu ekonomik boyutuna bakıldığında dahi dünya işçi sınıfını zorlu bir mücadele dönemi beklemektedir. Sermayenin politikaları bakımından 80'li yıllardan bu yana işleyen eğilimler daha da şiddetli biçimde sürdürülmeye çalışılmaktadır. Kapitalizm küresel ölçekte işçi sınıfına işsizliği, güvencesizliği, yoksullaşmayı dayatmaktadır ve işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarında genel bir iyileşme anlamına gelebilecek yeni bir reform dönemi söz konusu değildir.

Hegemonya krizi ve emperyalist savaş sürecinin seyri ve yeni gelişmeleri

13. Kapitalizmin içinde bulunduğu tarihsel kriz, çelişkileri ve çatışmaları her alanda had safhaya çıkarmıştır. *Bu durum aynı zamanda bir hegemonya krizi olarak somutlanmaktadır.* Sistemi hegemonya krizine sürükleyen koşullar her zaman büyük altüstlükler ve kaos dönemleriyle kendilerini açığa vururlar. Milenyum dönemecinden bu yana çeşitli biçim ve araçlarla yürüyen ve kızışarak ilerleyen Üçüncü Dünya Savaşı da, emperyalist güçler arasındaki hegemonya yarışından kaynaklanan çelişki ve sürtüşmelerin sonucudur. 15 yılı aşkın bir süre önce Üçüncü Dünya Savaşı tespiti yaparken şöyle demiştik: “Üçüncü Dünya Savaşı başlamıştır ve şimdilik işte bu biçimde yürümektedir. Yarın bu savaş alanının ne şekilde genişleyeceği konusunda fal açamayız. Ama bilinen bir gerçek var ki, dönemin yükselen emperyalist güçleri Rusya ve Çin de paylaşım bölgelerindeki çatışmalara giderek daha çok müdahil olacaklardır. Hegemonya için yarışan güçler arasındaki çekişmeler, yeni emperyalist blokların oluşumunu ve bu bloklar arasında dozu yükselen çatışmaları gündeme getirecektir. (...) Ne var ki günümüz dünyasının değişen koşulları altında, küresel ölçekteki hegemonya savaşlarının sona ermesi geçmiştekinin basit bir tekrarı biçiminde olmayacaktır. Yenişememek, bitmeyen çekişmeler vb., çok uzun sürecek kaotik bir duruma yol açabilir.”* Nitekim bu süreçte harlanarak büyüyen ve yayılan bu savaş, tam da tespit edildiği çizgide bir gelişim göstermiş, Rusya ve Çin'in paylaşım bölgelerine yönelik hamleleri giderek çok daha boyutlu hale gelmiştir. Hegemonyası gi-

* Elif Çağlı, *Çürüyen Kapitalizm*, 29 Kasım 2007, marksist.net/node/1672

derek aşınan ABD'nin de, onun yerini alabilecek güce sahip olmamakla birlikte onun karşısında konumlanan Çin ve Rusya'nın da tüm dünyayı bir anda ateşe verebilecek hamleler yapması mümkündür.

14. Günümüz dünyasında güç dengelerine bir bütün olarak bakıldığında, “Soğuk Savaş” döneminin kapitalist dünyası üzerindeki mutlak ABD hegemonyası benzeri bir durumun bir daha herhangi bir devlet tarafından kurulması mümkün görünmemektedir. Kıyasıya rekabet içinde olan çok sayıda emperyalist büyük gücün olduğu, bunların aynı zamanda nükleer güçler de olduğu bir dünyayla karşı karşıyayız. Karşılıklı yıkım tehlikesinin yüksekliği savaşta bir tarafın diğerine eskiden olduğu tarzda boyun eğdirmesini de güçleştirmektedir. Üçüncü Dünya Savaşının özgün bir biçimde yürümesinin de başlıca sebeplerinden birisidir bu.
15. Geçmişteki iki büyük dünya savaşından farklı olarak bugünkü savaş emperyalist metropollerin uzağında tutulmaya ve paylaşımına konu olan nüfuz alanlarında yürütülmeye çalışılmaktadır. Büyük güçler cephe hatlarında doğrudan karşı karşıya gelmekten kaçınarak kozlarını paylaşıyorlar. Doğrudan askeri yöntemlerin yanı sıra, emperyalist metropollerde sivillere dönük saldırılar, kimi ülkelerde kısıktılan iç savaşlar, “renkli devrimler”, hükümet darbeleri, siber saldırılar, sabotajlar vb. de bu büyük savaşta kullanılan yöntemlerdir. Yeni dünya savaşı ticari savaşlarla da iç içe yürümektedir. ABD-Çin arasındaki “ticaret ve teknoloji” savaşı, uzlaşmalarla, müzakerelerle sona erecek gelgeç bir anlaşmazlık değildir.
16. Nitekim Biden yönetiminin yayımladığı 2022 tarihli Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinde, Rusya “acil bir tehdit” olarak tanımlanırken, Çin “hem uluslararası düzeni yeniden şekillendirme niyetine hem de giderek artan bir şekilde bu hedefi ilerletmek için ekonomik, diplomatik, askeri ve teknolojik güce sahip tek rakip” olarak ifade edilmektedir. Dünyanın bir dönüm noktasında olduğu söylenerek önümüzdeki 10 yıla işaret edilen belgede “Bu on yıl, Çin ile rekabetin şartlarını belirlemede, Rusya'nın yarattığı akut tehdidi yönetmede belirleyici olacak” denilmektedir. Bu, Afganistan, Irak, Suriye, Libya, Yemen derken halka halka genişleyip Ukrayna'yı da içine alan emperyalist savaşın, yeni paylaşım alanlarına çok daha büyük bir hızla ve misliyle yıkıcılıkta yayılacağı anlamına gelmektedir. Nitekim emperyalist güçlerin henüz genişemedikleri Ortadoğu, son süreçte yeniden ve bir bütün olarak hedef tahtasına oturtulmuş-

tur.

17. İsrail'in Hamas'ın 7 Ekimdeki yoğun roket saldırısını bahane ederek Gazze'yi yerle bir etmeye girişmesiyle Filistin halkı ikinci "Nakba" ile yüz yüze kalmıştır. Aralıksız bombalama, katliam ve sürgünle soykırıma dönüşen acımasız İsrail terörünü de, bu savaşa bahane kılınan Hamas saldırısını da, yürümekte olan emperyalist paylaşım savaşından ve güç kutuplaşmasından bağımsız olarak ele almak mümkün değildir. Alevlenen İsrail-Filistin cephesi, Üçüncü Dünya Savaşına, bölgedeki tüm kartların yeniden karılmasına yol açacak bir halka olarak eklenmiştir. Bir tarafta İsrail'i koşulsuz arkalayan ABD, AB ve Pasifik müttefikleri yer alırken, diğer tarafta Hamas'ı destekleyen ve yönlendiren İran-Rusya-Çin emperyalist ekseni bulunmaktadır. Gazze savaşının, emperyalist kapışmada safları netleştirme doğrultusunda bir etkisi de olmuştur.
18. Büyük güçler arasındaki çok boyutlu rekabeti ve kapışmayı doğru değerlendirmek için her şeyden önce bu güçlerin niteliğini doğru değerlendirmek gerekir. Çin ve Rusya'nın emperyalist güçler haline geldiklerini görmek bu noktada kilit önemdedir. Şablonları kıramayan ve geçmişteki tahlil ve pozisyonlarının esiri olan politik çevrelerin bu gerçekliği göz ardı etmelerinin onları nerelere savurduğuna sıkça şahit oluyoruz. Şabloncu yaklaşımlardan uzak analizlerle, bu iki büyük gücün süreç içerisinde geçirdiği dönüşümü titiz incelemelerle ortaya koymuş ve onların emperyalist niteliğini tespit etmiş bulunuyoruz. Bu görülmeksizin, yürümekte olan emperyalist hegemonya yarışını kavramak da, bunun sonuçlarından biri olan emperyalist paylaşım savaşı karşısında doğru tutum almak da olanaksızdır. Nitekim bunun yıkıcı politik sonuçları Ukrayna savaşında kendisini tüm çıplaklığıyla göstermiştir.
19. 2022 Şubatında Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması Üçüncü Dünya Savaşını yeni bir evreye sıçrattı. Patlak verdiği ilk günden itibaren, bu savaşın, bir tarafında ABD-NATO diğer tarafında ise Rus emperyalizminin bulunduğu haksız ve emperyalist bir savaş olduğunu tespit ettik ve politik duruşumuzu buna göre şekillendirdik. Bu noktanın atlanmasının emekçilerin şu ya da bu emperyalist kampa yedeklenmelerinin önünü açacağına dikkat çektik. Ne var ki, çift taraflı burjuva propaganda bombardımanı karşısında savunmasız olan örgütsüz-bilinçsiz yığınlar bir yana, sosyalist örgütlerin azımsanmayacak bir bölümünün de bu duruma düştüğüne ta-

nık olduk. Bu savaşın emperyalist bir savaş olduğu gerçeğini reddedenlerin bir kesimi, onu Ukrayna'nın vatan savunusuna indirgeyerek ABD-NATO emperyalist blokunun arkasına dizildiler. Diğer kesimse, NATO kuşatması karşısında meşru müdafaa veren bir devlet olarak değerlendirildikleri Rusya'nın destekçiliğine soyundular. Bu tutumu savunanların ortak noktası, Rusya ve Çin'in emperyalist güçler olarak kabul edilmemesidir ve görüldüğü gibi bu tutum bir emperyalist blokun arkasına yedeklenme noktasına varan bir savrulmaya yol açmıştır.

20. Bu politik ve ideolojik savrulma sadece Ukrayna savaşında değil emperyalist hegemonya savaşının yürüdüğü her alanda kendini göstermektedir. Afrika'da yaşanan gelişmeler bunun tipik örneklerindedir. Pek çokları, Sahil denen Afrika kuşağındaki ülkelerde üst üste yaşanan Rus yanlısı darbeleri, Amerikan ve Fransız emperyalizmine karşı verilen "anti-emperyalist mücadeleler" olarak görüp alkışlamaktadırlar. Oysa söz konusu tablo açık bir burjuva kapışmanın ifadesidir.
21. Yürüyen dünya savaşı emperyalist hegemonya mücadelesinin en uç görünümünü oluşturmakta, fakat bu mücadele kendisini sadece savaşla dışa vurmayıp başka görünümde de almaktadır. Çeşitli biçimleriyle uluslararası ittifaklar oluşturma, kamplaştırma, safları genişletme girişimleri, ekonomik yaptırımlar, ticari ambargolar, diplomatik manevralar vs. günümüz dünyasında gitgide güç kazanan çekişme biçimleridir. Nitekim tüm bunlar DTÖ, G20, G7, NATO, ŞİÖ, BRICS gibi oluşumların bileşimindeki değişimlerde ve zirvelerinden çıkan kararlarda yansımalarını bulmaktadır. Milenyumun başlarında dikkat çektiğimiz gibi, sarsıntılı dönemler eski ekonomik paktları çözer veya bileşenlerini değişikliğe uğratarırken yeni birlikler ve yapılanmalar yaratabilir. Dün önde görülen bazı ülkeler gerilerken, kimileri öne fırlayabilir. Günümüzde Çin ve Rusya geriden gelen emperyalist güçler olarak küresel hiyerarşinin yerleşik Batılı emperyalist güçleri karşısında kendilerine alan açmaya, nüfuz bölgeleri elde etmeye çalışmaktadırlar. ABD'nin hegemonyasının aşınması, emperyalist Batı kutbunun çekim gücünde gevsemeye yol açarken, Çin ve Rusya bundan faydalanarak nüfuz alanlarını genişletmektedir. Her ikisi de, Afrika'dan Asya'ya, Ortadoğu'dan Latin Amerika'ya pek çok ülkeyle kurup güçlendirdikleri ekonomik, politik ve askeri bağlarla yeni mevziler kazanmıştır.

22. Çin, ekonomik olarak ABD'nin karşısına dikilen en büyük emperyalist güç haline gelmiştir. Onu sınırlama gayreti içindeki ABD, ticaret savaşlarından Asya-Pasifik kuşatmasına kadar her yola başvurmuştur. Körüklenen Tayvan krizinin, Japonya'nın hızlı militarizasyonunun, Güney Kore ve Avustralya ile ittifak halinde yürütülen planların hedefinde Çin vardır. Japon egemenler Çin'in yükselişi karşısında ABD ile işbirliği yaparak bölgedeki gerilimi daha da büyütecek adımlar atıyorlar. ABD tam bir ikiyüzlülükle, bir zamanlar silahsızlandırdığı Japonya'yı şimdi çıkarları doğrultusunda yeniden silahlandırmak istiyor. Diğer taraftan Çin de silahlanmasını arttırarak, tahıl ve enerji stoku yaparak bölgede açılacak yeni cephele hazırlık yapıyor. Asya-Pasifik bölgesi iki emperyalist kutbun militarist yığınağıyla tam bir barut fıçısına dönmüştür.
23. Tıkanan kapitalizm altında emperyalist güçler, sadece savaş alanlarını genişleterek değil sanayiye de militarize ederek ekonomiyi canlandırıp krizin yükünü hafifletmeye çalışmaktadırlar. 2022'de 2,24 trilyon doları geçen dünya askeri harcamaları rekor üstüne rekorlar kırarak yükselmektedir. Bu konuda birincilik, geçtiğimiz yıl 880 milyar dolara yaklaşan harcamalarıyla %39'luk bir paya sahip olan ABD'ye aittir. Onu %13'lük payla takip eden ikinci büyük güç ise Çin'dir. Ukrayna savaşıyla birlikte Avrupa'nın askeri harcamalarında da (Rusya ve Ukrayna başta olmak üzere) sıçramalı bir artış yaşanmıştır. Şimdi İsrail'in Gazze saldırısı da benzer bir etki yaratmıştır.
24. Kapitalizm dünyayı savaşlarla yakıp yıkarken, barış halklar için ekmek kadar, su kadar yaşamsal bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bugün başta Avrupa olmak üzere dünyanın dört bir yanında milyonlar barış sloganlarıyla sokaklara çıkıp, Siyonist İsrail devletinin Filistin halkına çektiği zulme dur demektedir. Ne var ki kapitalizm varlığını sürdürdükçe savaşların son bulması mümkün değildir. Bu nedenle kalıcı barış isteyen işçiler, emekçiler, "savaşa karşı sınıf savaşı" şiarıyla, kapitalizmi hedef alan bir mücadele yürütmek zorundadırlar.

Ekolojik kriz

25. Hangi güncel sorunu ele alırsak alalım, kapitalizmin gezegenimizin geleceğini tehdit eden küresel bir canavara dönüştüğü gerçeğiyle karşılaş-

yoruz. 21. yüzyılda patlamalı bir şekilde sökün eden küresel felâketler, kapitalizmin kıyamet çağının çarpıcı yansımalarını oluşturuyor. Tarihsel sistem krizi, iktisadi alandan siyasal alana, bilim-kültürden uluslararası diplomasinin çöküşüne, yayılan emperyalist savaş ve burjuva devletlerin otoriterleşme eğiliminden gündelik yaşamın tüm boyutlarına kadar varlığını gösteriyor. Onun son derece önemli boyutlarından birini de **ekolojik kriz** oluşturuyor.

26. Aşırı sıcak ve soğuk hava koşulları, fırtınalar, seller, kuraklık, orman yangınları gibi giderek çok daha tahripkâr sonuçlarla kendini gösteren küresel iklim değişikliği, yaşanmaz hale gelen kentler, muazzam bir çevre kirliliği, temiz su kaynaklarının yok edilmesi ve kirlenmesi, ekilebilir toprakların giderek çoraklaşması, ormanların katledilmesi, kuruyan nehirler ve göller, denizlerin ve okyanusların can çekişmesi, yok edilen canlı türleri, kimyasal ve radyoaktif atıklar vb. bu ekolojik kriz tablosunun parçalarıdır. Geçmiş dönemlerden farklı olarak, bütün bu sorunlar, doğurdıkları sıçramalı yıkımla insanlığı ilk kez bir bütün olarak tehdit eder hale gelmiştir ve bu yüzden emekçi kitlelerin tepki ve eylemlilikleri Brezilya'dan Türkiye'ye, Hindistan'dan Avrupa'ya tüm dünyada ciddi bir yükseliş göstermektedir.
27. Türkiye'de doğanın madenlerle, elektrik santralleriyle, yollarla ve inşaatlarla talan edilip yağmalanması özellikle faşist rejimin iktidara oturmasıyla bariz bir şekilde hızlanmıştır. Gece yarısı kararnameleriyle dilediği yeri dilediği sermaye grubuna peşkeş çeken faşist iktidar, Maraş-Antep-Hatay depremlerini bile yeni rant alanları yaratmak için fırsat olarak kullanmıştır. Anadolu'da doğanın yağmalanmadığı hiçbir bölge bırakılmamış, sadece ormanlık ve bakir alanlar değil tarım alanları da bu azgın saldırıdan nasibini fazlasıyla almıştır. Bu azgın saldırının tepki doğurması mümkün değildi ve öyle de olmuştur. Daha önceleri siyasi iktidarın kurumları aracılığıyla kolaylıkla kandırılan köylüler, yaşam alanlarının, geçim kaynaklarının ve geleceklerinin ellerinden alındığı gerçeğini gördükçe bilinçli bir tepki göstermeye başlamışlardır. Bu tepki büyüyüp yayıldıkça sermaye ve faşist rejim her türlü zora başvurarak onu ezmeye girişmekten çekinmemesine rağmen, hareketin süreklilik dinamiklerinin güçlü olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, kapitalizmin yarattığı çok boyutlu sorunlar karşısında yükselen mücadelelerin işçi sınıfının sendi-

kal ve siyasal örgütlerinin zayıflığı ve perspektifsizliği yüzünden birleştirilememesi, tepkilerin tekil, yalıtık ve dağınık kalıp potansiyel gücüne ulaşamamasına yol açmaktadır. Bu sadece Türkiye’de değil tüm dünyada yaşanan bir zafiyettir. Saplanılan çıkışsızlığın aşılması, çevre sorunları karşısında yürütülen mücadelenin kapitalizme karşı mücadelenin parçası haline gelmesine bağlıdır.

Göçmen krizi

28. Savaşlar, otoriter rejimlerin baskıları, yoksulluk, işsizlik ve ekolojik yıkım, yüz milyonlarca insanın hayatta kalmak için yaşadığı yeri terk etmek zorunda kalmasıyla devasa bir **göç krizi** de doğurmuştur. Yüz milyonlarca insan, daha iyi bir yaşam ümidiyle, Güney ve Orta Amerika ülkelerinden ABD’ye, Asya ve Afrika’dan Avrupa’ya doğru yollara düşüyor. Birleşmiş Milletler’in 2020 verilerine göre dünya ölçeğindeki göçmen sayısı 281 milyona çıkmıştır. Fakat 2022’de sadece Ukrayna savaşı nedeniyle 6 milyondan fazla insanın ülkesini terk ettiği düşünüldüğünde bu sayının çoktan 300 milyonu aştığı tahmin edilebilir. Milenyum’a girilirken 120 milyon civarında olan göçmen sayısının 25 yılda böylesine katlanarak artması, SSCB’nin çöküşünden sonra “sosyalizm” karşısında zaferini ilan eden ve demokrasi, özgürlük ve refah vaatlerinde bulunan kapitalizmin çürümüşlüğü’nün, tıkanmışlığının ve çıkışsızlığının somut ifadelerinden biridir.
29. Dünyayı bu hale getiren emperyalist egemenler, yol açtıkları insani krizi zerre kadar umursamazken, göçmenlerin AB ve ABD sınırlarından geçişini engellemek için en insanlık dışı yollara başvurmaktan geri durmamaktadırlar. Sınırlara örülen kanlı duvarların yanı sıra ağırlaştırılmış yeni göçmen yasalarıyla da milyonlarca göçmen işçi’yi felâketin kucağına atmaktadırlar. “Demokrasi ve özgürlükleriyle” övünen Avrupa ülkeleri, İngiltere örneğinden de görüldüğü üzere, ülkeye kaçak giriş yapan göçmenlere birkaç yıla varan hapis cezaları, Afrika ülkelerinde inşa edilecek kamplar, gemiden zindanlar hazırlamaktadırlar. Ucuz işgücüne duyulan ihtiyaçlarını karşılamak için göçmenleri tepe tepe kullanan efendilerin, ihtiyaç fazlasına reva gördükleri muamele budur. Diğer taraftan, giderek büyüyen göçmen nüfus, kapitalizmin doğurduğu sorunların günah keçisi ilan edilmek üzere en kolay hedefi oluşturmaktadır.

30. Türkiye'deki rejim ise Suriye savaşının başlangıcından bu yana göçmenleri Avrupa'ya karşı bir şantaj ve pazarlık malzemesi olarak kullanmaktadır. Göçmenleri adeta rehin olarak tutarak, içerideki baskı ve zorbalığına AB'nin sessiz kalmasını sağlamaya çalışmaktadır. Öte yandan göçmenleri ağır sefalet ve sömürü koşullarına terk etmektedir. Tarihindeki en büyük göç akınıyla yüz yüze kalan Türkiye'de, milyonlarca göçmen işçi tarımdan sanayiye tüm sektörlerde kelimenin gerçek anlamıyla köle işgücü olarak kullanılmaktadır. 7'den 70'e milyonlarca göçmen işçi karın tokluğuna çalıştırılıp sefalet içinde yaşamaya mahkûm edilirken, işsizliğin, düşük ücretlerin, yüksek kiralardan, türlü suçların ve hatta bulaşıcı hastalıkların sorumlusu olarak gösterilip, aşağılık bir ırkçılığa maruz bırakılmaktadır. Böylece emekçilerin öfkelerini ve tepkilerini sorunların asıl kaynağı olan kapitalist sisteme yönelterek birlikte mücadele etmelerinin önüne geçilmek istenmektedir.
31. Göçmen emekçilerle "yerli" emekçilerin ortak mücadelesi aynı çatı altında örgütlenmedikçe, bu kesimlerin birbirlerine karşı besledikleri negatif önyargıların üstesinden gelmek mümkün değildir. Zira aynı çatı altında örgütlenip mücadele etmedikleri sürece işçi sınıfının bu kesimleri birbirinin rakibi durumundadır; burjuvazi tarafından son derece bilinçli bir şekilde beslenip köpürtülen bir rekabet! Göçmen işçilere karşı yükseltilen ırkçı, milliyetçi azgınlığa karşı, bu perspektifi tüm sınıf kesimleri arasında yaygınlaştırma çabamız kesintisiz bir şekilde devam etmektedir.

Faşist hareketlerin ve otoriter rejimlerin güçlenmesi

32. Kapitalizmin tarihsel sınırlarına dayanmasının yarattığı ekonomik ve siyasi sarsıntılar yüz milyonlarca emekçiyi felâketten felâkete sürüklerken, burjuvazi yükselen sınıf mücadelesi karşısında ön almak üzere otoriter/totaliter eğilimleri körüklemekte, demokratik hak ve özgürlükleri tırpanlamakta, devletin baskı aygıtlarını tahkim etmektedir. Burjuva düzende siyasi istikrarın tarihe gömüldüğü günümüzde, pek çok Batı ülkesinde bile onyıllardır yaşanmayan ilkler yaşanmaktadır. Seçimlerin ardından bir türlü hükümet kurulamaması, kurulan hükümetlerin dikiş tutturamayarak yerlerini sancılı biçimde yenilerine bırakması artık olağan durumlar haline gelmiştir.
33. İçinden geçtiğimiz dönem, burjuva kurumsallığının, yasallığının, yüz-

yıllar içinde şekillenmiş kural ve teamüllerin bizzat burjuvazi tarafından ayaklar altına alındığı bir dönemdir. Burjuva parlamentarizmi zayıflamakta ve giderek anlamını yitirmektedir. Covid-19 pandemisi döneminde yaşananlar da bunu açıkça göstermiştir. Burjuva iktidarlar, bu kullanışlı silah sayesinde tüm ülkelerde olağanüstü yetkilerle donanmışlardır. O dönemde “otoriterleşme yolunda görülmedik hızda bir atılım gerçekleştiren burjuva iktidarların bu yetkileri kolayına terk etmeyecekleri”ni, “bunların «yeni normal» denen şeyin ayrılmaz parçasını oluşturacağı”ni dile getirmiştik ve öyle de olmuştur. Hatta daha da ötesi, faşist liderler ve hareketler iyice pervasızlaşmış ve “bu kadarı olamaz” denilen pek çok şeyin olabildiği görülmüştür.

34. Görevi devretmesi gereken Trump'ın çağrısıyla ABD Kongresinin basılması suretiyle yaşanan faşist darbe girişimi (Ocak 2021) bunun en çarpıcı örneğidir. Aynı yılın bahar aylarında Fransa'da aralarında çok sayıda generalin de bulunduğu binlerce asker ve polis, İslamofobik, faşist muhtıralarla Macron hükümetini tehdit edip darbe çağrısı yapmışlardır. Peru ve Kolombiya'da solcu devlet başkanları hükümet darbeleriyle görevden alınmıştır. Brezilya'da ise Bolsonaro taraftarı binlerce faşist 2023 Ocak'ta Kongreyi basarak İşçi Partili Lula'nın iktidarı devralmasının önüne geçmeye çalışmıştır.
35. Son yıllarda yapılan seçimlerde neredeyse tüm Avrupa ülkelerinde oylarını sıçramalı bir şekilde arttıran, parlamentolara giren, hatta kimi ülkelerde iktidar ortağı haline gelen faşist hareketlerin ortak noktasını, göçmen düşmanlığı ve AB karşıtlığında somutlanan bir ırkçı milliyetçilik oluşturmaktadır. Asya ve Afrika'dan gelen göçmen nüfusun hızla artmasını yaşamsal bir tehdit olarak gösteren faşist hareketler, özellikle Avrupa'da İkinci Dünya Savaşından bu yana görülmedik bir güce ulaşmış durumdadır. Macaristan'da Orban beklentilerin üzerinde oy alarak 2022'de ikinci kez devlet başkanı seçilmiştir. Aynı dönemde İtalya'da Meloni liderliğinde bir faşist koalisyon hükümeti kurulmuştur. Fransa'da faşist Le Pen oylarını istikrarlı bir şekilde arttırırken, Almanya ve İsveç'te de faşist partiler büyük bir hızla güç kazanmaya devam etmektedir. 2023 sonunda bu Avrupa tablosuna Hollanda'daki erken seçimlerden açık ara galibiyetle çıkan faşist Wilders eklenmiştir.
36. Dünyanın diğer ülkelerinde de durum farklı değildir. 2022'de, fa-

şist Duterte'nin görev süresinin dolması nedeniyle aday olamadığı Filipinler'de, oğul-kız Marcos-Duterte ikilisinin kurduğu yeni hükümet görevi devralmıştır. Hindistan'da iktidarını sürdüren Modi faşist baskıları tırmandırmaktadır. 2023 Kasımında Arjantin'de iktidara gelen faşist Milei, söz konusu tabloya Latin Amerika ayağından güçlü bir "katkı"da bulunmuştur. Kongre baskısıyla siyasi kariyerini sonlandırdığı düşünülen Trump da bugün bir kez daha en güçlü başkan adayıdır ve 2024'te yapılacak seçimlere hazırlanmaktadır. Türkiye'de ise yedi yıldır iktidarda olan Erdoğan faşizmi, 2023 seçimleriyle iktidarını daha da perçinlemiştir. Bu dünya tablosu, kapitalizmin tarihsel krizinin döşediği zeminde yükselen faşist politikaların ve siyasetçilerin arzı, tesadüfi ve gelip geçici olmadığını göstermektedir.

Sınıf mücadelesi tüm dünyada yükselmeye devam ediyor

37. Kapitalizmin krizi gerici siyasal eğilimlere zemin oluşturduğu kadar devrimci dinamikleri de mayalandırıyor. Kapitalizmin ürettiği devasa sorunlar yeni boyutlar ve yeni görünümlemler olarak büyürken ve sınıfsal ilişkiler keskinleşirken, sınıf mücadelesi de dalga dalga yükseliyor. Hızlı bir şekilde değişen koşullar işçi sınıfının bilincinde de hızlı sıçramalara yol açıyor; sendikalaşma çabaları hız kazanıyor, toplumsal değişim düşüncesi yaygınlaşıyor. Gençler sosyalist fikirlere ve örgütlü mücadeleye yöneliyor. Kadınlar, bu erkek egemen düzene karşı isyan bayrağı açıyor ve dünyanın istisnasız her yerinde mücadelenin en ön saflarında yer alıyor. Ara sınıfsal konumları yüzünden düzenin prangalarından kurtulmaları son derece güç olan küçük çiftçiler bile, yaşam ve üretim alanları kapitalizmin her türlü tahribatına uğradığı ve büyük şirketlerin esiri haline geldikleri için militan mücadelelere girişiyorlar. Kısacası kapitalizm tüm emekçileri ve ezilenleri hayatta kalmak için mücadele etmek zorunda bırakıyor.
38. 2020'de ne pandemi bahanesiyle getirilen yasakların ve hak gasplarının ne de "büyük reset" gibi projelerin kapitalistlerin derdine derman olabileceğini, isyan fırtınasının durmak bir yana şiddetleneceğini söylemiştik; nitekim öyle de oldu. Krizin ve pandeminin tüm yükünü sırtlanmak zorunda bırakılan emekçiler, dünyanın dört bir yanında ekonomik yıkıma ve siyasi baskılara karşı isyan bayrağını yükselttiler.

İşçi sınıfının onyıllardır tanık olmadığı bir pahalılık ve yoksullaşmayla karşı karşıya kaldığı Avrupa ve Amerika bu süreçte son kırk yılın en kitlesel ve en militan grevlerine tanık oldu. Tunus, Sudan, Kazakistan gibi ülkelerdeki halk isyanları, İran'da Jina Mahsa Amini'nin rejim güçleri tarafından katledilmesinin tutuşturduğu ateşin, başta kadınlar ve gençler olmak üzere milyonlarca emekçinin isyan çılgınlığına dönüşmesi, Hindistan'da 250 milyonluk dev grevler de sınıf mücadelesinin bu dönemde kaydettiği görkemli yükselişler arasında yerini aldı. Keza Tayland'da darbeci monarşist hükümet yükselen halk hareketi karşısında dayanamayıp, yapılan seçimlerde sandığa gömüldü. Sri Lanka'da ise emekçiler onyıllardır siyasete egemen olan bir aile hanedanlığını yıktılar.

Latin Amerikalı emekçiler de bu süreçte defalarca ayağa kalktılar. Kolombiyalı işçilerin meydanları inleyen "fakirlere ekmek yoksa zenginlere huzur yok" sloganı aslında sınıf mücadelelerinden azade bir kapitalizm olamayacağını net bir biçimde ifade etmektedir. Nitekim bu enerjik ortamda yapılan seçimlerde emekçiler Şili, Peru, Kolombiya ve Brezilya'da solcu liderleri iktidara taşıdılar.

39. Yoksulluğa, işsizliğe, kapitalist saldırı politikalarına, zulme, zorbalığa karşı ayağa kalkan işçilerin, emekçilerin öfkesi aslında bilinçsiz biçimde de olsa bu sömürü düzenini hedef alırken, reformist parti ya da liderler pek çok ülkede sınıf hareketinin yükselen dalgaları üzerinde iktidara geliyorlar ve bu hareketi düzen sınırlarına hapsetme misyonuyla hareket ediyorlar. Bolivya'da MAS, Yunanistan'da Syriza, İspanya'da Podemos, Meksika'da Obrador, Peru'da Castillo, Şili'de Boric, Kolombiya'da Petro, Brezilya'da Lula gibi örneklerde gördüğümüz nice reformist parti ve lider, kapitalizmi reforme ederek emekçilerin yaşam koşullarını düzeltme, toplumsal eşitsizliği "daha adil" hale getirme, "sosyal devlet'i canlandırma gibi vaatlerle iktidara gelmişlerdir. Fakat bunları yerine getirebilmek için nihayetinde özel mülkiyete el uzatmak zorunda kaldıklarında, sınıf doğaları nedeniyle bunun gereğini yerine getirememişlerdir. Üstelik iktidara yürürken gösterdikleri uzlaşmacı refleksleri iktidardayken karşılaştıkları engeller, tehditler, hatta darbeler karşısında da göstermişlerdir. Emekçi kitleleri sadece seçim dönemlerinde aktive eden, onun dışında siyasetin dışına iten bu burjuva sol iktidarlar, kitlelerin bütün enerjisini emip pörsütterek nice devrimci durumu da rayından çıkarmışlardır.

Neticede işçi sınıfının devrimci mücadelesine vurulan her gem, eninde sonunda tüm toplumu kapitalist düzenin en ağır saldırıları karşısında savunmasız kılmakta ve burjuvazinin karşı-devrimci tepkisi olarak faşizmin fideliğini gübrelemektedir.

40. Kapitalizm insanlık için korkunç bir yıkım aygıtına dönüşmüştür ve reformlarla iyileştirilme gibi bir esneme payı kalmamıştır. Dolayısıyla sorunları dağ gibi biriken ve bu sorunların altında nefes alamaz hale gelen emekçiler için devrimden başka bir çıkış yolu yoktur. Kendi duvarlarını döver hale gelen kapitalizm, yarattığı her felâketle sosyalizmin yakıcı bir zorunluluk olduğunu haykırırken, gün umutla ve dirençle mücadeleyi büyütme günüdür. İçinden geçtiğimiz dönem sınıfın devrimci bilinç ve örgütlülük düzeyi açısından olumsuzluklarla yüklü görünse de, teslim olmayanlar özlenen geleceğin yolunu açacaklardır!

Türkiye'deki durum

1. Türkiye 2016 yılından bu yana sivil faşist bir rejim altındadır. Türk-İslam faşizmi olarak hayat bulan bu rejim, deyim yerindeyse Türkiye'nin siyasi gericilik anlamında tüm tarihsel müktesebatını bünyesinde toplamıştır. Siyasal İslamcı damar, geleneksel Türkçü faşist akım ve statükocu Kemalizmin en gerici damarı, AKP-MHP- Ergenekon ittifakı şeklinde bir faşist rejimde kucaklaşmışlardır. Bu rejim altında parlamento ve seçimlerin var gibi görünmesi aldatıcıdır. Gerçekte bu kurumlar artan ölçüde işlevsiz hale getirilmiş, yok derekesine indirgenmişlerdir. Dahası bu kurumlar bir asma yaprağı işlevi görmekte, içte ve dışta bir yanılısamayı beslemektedir.
2. Ekonomik yıkıma, büyük yoksullaşmaya, ayyuka çıkan yolsuzluklara, yağma ve talana, deprem felâketine rağmen bu rejim iç ve dış siyasi koşullar nedeniyle ayakta kalmayı başarmıştır. Bunu yapmasına olanak tanıyan iç koşulların en başında işçi sınıfının örgütsüzlüğü, bilinçsizliği ve muhalefetin içinde bulunduğu durum gelmektedir. İşçi sınıfının siyasi aktör olarak tümüyle devre dışı kaldığı bu koşullarda, burjuva muhalefet, özellikle beyaz yakalı kesimlerin ve orta sınıfların yakınma ve tepkilerini öne çıkararak, tüm bunların sandıkta kendiliğinden rejimi yıkacağı yanılsamasını yaratmıştır.

3. 2016'dan bu yana yaptığımız değerlendirmelerde, bu rejimin inşa edilme ve kurumsallaşma süreçlerine dair görüşlerimiz eşliğinde, Erdoğan rejiminin olağan değil olağanüstü bir burjuva rejim olduğunu detaylı bir şekilde ortaya koyduk. Bu sürecin her aşamasında, inşa edilen faşist rejimin ancak emekçi kitlelerin ve demokratik güçlerin birlikte örgütlü mücadeleleriyle geriletilebileceğini ve düşürülebileceğini vurguladık. Burjuva muhalefetin yarattığı tüm yanılsamaların aksine, bu süreçteki seçimlerin de olağan burjuva parlamenter seçimler olmadığını ifade ettik. Fakat Kürt hareketi ve sosyalist solun çok büyük çoğunluğunun burjuva muhalefetin yarattığı yanılsamaları besleyen bir tutum içinde olduğu bir ortamda, bu yanılsamalar ne yazık ki kırılmamış, rejim sandık oyunlarından her seferinde galibiyetle çıkmayı ve bunu bir meşruiyet zeminine dönüştürmeyi başarmıştır. Rejimden kurtulmayı kendiliğinden süreçlere, doğal olaylara, ekonomik krize vb. bağlamanın yanlış bir yaklaşım olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır.
4. 2023 Mayıs seçimlerinin bu sürecin en kritik aşaması olduğu açıktır. Bu seçimler rejimin niteliği bir yana, burjuva muhalefetin tıynetini de tüm çıplaklığıyla ortaya sermiştir. Sosyalist hareketin alabildiğine zayıf olması ve burjuva partilerin yarattığı parlamentarist yanılsamalara kendini kaptırması, toplumsal muhalefeti bir bütün olarak rejimin çizdiği çerçeveye hapsedmiştir. Üstelik tüm bu kesimler yaşananlardan ders çıkarmak yerine, seçimlerin ertesi gününde, 2024'te yapılacak yerel seçimleri işaret etmeye başlayarak rejimin oyunlarına her an teşne olduklarını çıplak biçimde göstermişlerdir.
5. Rejimin son seçimlerde zirveye çıkardığı şoven milliyetçi propagandaya burjuva muhalefetin de aynı dalga boyundan katılmasının yarattığı zehirli toplumsal atmosferin etkilerini de es geçmemek gerekir. Toplumu kilitleyen, geleceğe yönelik olumlu dinamikleri bile felç eden milliyetçilik tuzağından çıkılamadığı için toplum onyıllardır bu çukurda debelenmektedir. Sağıyla soluyla tüm burjuva kesimlerin izlediği bu politika Kürt sorununu çıkmaza sürükleyerek kangren haline getirmiştir.
6. Faşist propaganda aygıtı son yıllarda “yerli ve milli silah sanayii”, “yerli elektrikli otomobil” vb. üzerinden güçlü ve etkili bir kampanya yürütmektedir. Temel amaç baskı ve sömürü altındaki kitlelerin gerçekleri unutup birtakım sözde ulusal gurur sembollerine sarılmalarını sağla-

maktır. Üstelik bu propaganda kampanyası burjuva muhalefet üzerinde bile etkili olmakta, istisnasız tüm burjuva kesimler bunları birer “gurur vesilesi” olarak sahiplenmektedir.

7. Erdoğan liderliğinde AKP-MHP-Ergenekon ittifakının tümüyle yeniden şekillendirdiği faşist devlet aygıtı tarikatlarla da alabildiğine iç içe geçmiştir. Rejimin parçası haline gelen bu tarikatlar, her alanda ele geçirdikleri etkin güç sayesinde, faşizmin dinci ve milliyetçi demagojisinin toplum kılcallarına ulaşmasında önemli bir rol üstlenmektedirler.
8. Faşist rejimin ayakta kalmasında iç koşulların yanı sıra dış koşulların rolü de son derece önemlidir. Kapitalizmin tarihsel bir sistem krizi içinde olması, bu temelde bir dünya savaşının yürümesi ve dünya genelinde otoriterleşme ve faşizm eğiliminin güç kazanması, rejimin dayanıklılığını arttırmakta ve onu çeşitli basınçlar karşısında avantajlı kılmaktadır. Faşist parti ve liderlerin farklı ülkelerde birbiri ardına iktidara geldiği, demokratik hak ve özgürlüklerin her yerde tırpanlandığı, “terör” bahanesiyle polis devleti uygulamalarının yaygınlaştığı bir dünyada, Türkiye’deki faşist rejim giderek sıradan bir baskı rejimi olarak algılanmaktadır. Böylesi bir dünyada hiçbir devletin ya da devletler grubunun başkasına demokrasi dersi verme ehliyeti yoktur. Türkiye’deki rejimin giderek daha az göze batmasının, bir anlamda durumun normal kabul edilmesinin önemli nedenlerinden biri budur.
9. Kendi dertleri yeterince büyük olan emperyalist Avrupa burjuvazisi, sonsuz riyakârlığı içinde, özellikle göçmenler konusunda Erdoğan’ın sunduğu hizmetler dolayısıyla müteşekkirdir. İçte Erdoğan’ı sarsabilecek yeterli dinamiğin olmadığını da gördükten sonra AB’nin de Türkiye’yi ciddi anlamda sıkıştırması için bir sebep yoktur. ABD de, Finlandiya ve İsveç’in NATO’ya dâhil edilmesi konusunda Erdoğan’a duyulan ihtiyaç örneğinde olduğu gibi, pratik uzlaşmalarla çeşitli alanlarda orta yollar bulmayı tercih ediyor. Suriye Kürdistanı’nda, F-35’ler konusunda vb. Türkiye’nin isteklerini karşılamasa da Türkiye’yi Rusya-Çin eksenine itmeme için başka birçok konuda Erdoğan rejimine göz yummakta, fazla basınç uygulamamaktadır. Mevcut emperyalist hegemonya mücadelesi koşullarında Türkiye gibi ülkeler için belirli durumlarda manevra olanakları doğabilmektedir. Rejim de, her zaman başarılı olmasa bile, bu olanaklardan yararlanabilmektedir.

10. Faşist rejimin kuruluşunun temel unsurlarından birisi, emperyalist savaş süreci, bunun genel olarak bölgedeki yansımaları ve özel olarak da Kürt sorununun geldiği uluslararasılaşma aşamasıydı. Özellikle Suriye'deki savaş sürecinde Rojava'da fiilen bir Kürt devletleşmesinin başlaması kilit bir etmendi. Burada özellikle önemli nokta ABD'nin bu oluşuma destek vermesiydi. Bu süreçte rejim Rojava'yı ezmek için birçok kez sınır ötesi askeri operasyonlar düzenlemiş, Afrin'i işgal etmiş, İdlib'i cihatçı çetelerin üssü haline getirmiştir. Rojava'yı boğup imha etme politikasını kesintisiz uygulamıştır. Bu operasyonlar ve girişimler duruma göre ABD ve Rusya ile gerilimler yaşanmasına yol açmış, ama her seferinde içeride şovenist militarist rüzgârlar estirmek için kullanılmıştır.
11. ABD ve Rusya ile yaşanan gerilimler kimi zaman rejime fatura ödettiler kimi zaman da fırsatlar sunmuştur. ABD ve NATO ile karşı karşıya gelmeye ve yaptırımlara yol açan S-400 füze sistemi bunun bir örneğidir. Rejim Rusya'dan Suriye konusunda belli esneklikler sağlamak, ABD'ye dış göstermek ve önemli bir silaha sahip olmak için milyarlarca dolar para dökerek bu sistemleri almış ama kuramamıştır.
12. Emperyalist hegemonya mücadelesi ve Üçüncü Dünya Savaşı'nın önemli bir perdesinin 2022 Şubatında Ukrayna'da açılması ise rejim için hem riskler hem de manevra olanakları yaratmıştır. Bir yandan Ukrayna'ya silah dâhil destek olmuş, böylece ABD ve NATO yanında konumlanmış, ama diğer yandan Rusya ile ipleri de koparmamayı başarmıştır. Üstelik Rus oligarklarına ambargo ve yaptırımlardan kurtulma olanağı sağlayarak açtığı kapıyı ekonomik avantaja dönüştürmüştür. Ayrıca bazı arabulucu işlevler üstlenerek uluslararası arenada kendine bir meşruiyet penceresi açabilmiştir.
13. Rejim, hegemonya mücadelesi ve Üçüncü Dünya Savaşı sürecinde kendi elini güçlendirmek, manevra alanını genişletmek için askeri alanda mümkün olduğunca bağımsızlaşma amacı gütmektedir. Bu doğrultuda yerli silah sanayiine önemli kaynaklar aktarılmaktadır. Bu hamlelerle ekonominin militarizasyonu doğrultusunda mesafe alındığını da kaydetmek gerekiyor.
14. Mayıs 2023 seçimleriyle birlikte faşist rejim yeni bir aşamaya geçmiştir. Seçimlere gelinceye kadar içeride burjuvazinin bazı kesimlerinden, devlet aygıtının içinden ve toplumdan, dışarıda da Batılı emperyalist odak-

lardan belli bir basınca maruz kalan rejim, seçimle birlikte bunları önemli ölçüde aşmış, rahatlamıştır. İçeriye ve dışarıya kendisini ispat etmiş, bir anlamda güven tazelemiştir.

15. Mayıs seçimleri bağlamında rejimin lehine işleyen koşulları ve süreçleri hafife alanlar ile aleyhine işleyen koşulları ve eğilimleri abartanlar hüsrana ve hayal kırıklığına uğramışlardır. Bu noktada belirtmek gereklidir ki, bu sonucun sebeplerinden biri rejimin karakterinin faşist olduğunu tespit etmekten kaçınılması olmuştur.
16. Gelinen yeni aşamanın bir özelliği, seçim sonrası elde edilen yeni “meşruiyet” zemininin de katkısıyla rejimin kendisini kalıcılaştırma yolunda adımlar atmaya girişmesidir. Yani artık Erdoğan sonrasının da güveneye alınmasını sağlamak üzere girişimlerde bulunmaktadır. Yeni bir anayasa, seçim yasalarının değiştirilmesi, daha önce AB süreci bağlamında çıkarılan bazı yasaların ve bunlar çerçevesinde oluşturulan kurumların kaldırılması ya da tümüyle işlevsizleştirilmesi, Anayasa Mahkemesi gibi arada bir sıkıntı yaratan kurumların yeniden düzenlenmesi gibi değişiklikler bu aşamada söz konusu olabilecektir.
17. İçeride rejimi sıkıntıya sokabilecek bir burjuva muhalefet bulunmamaktadır. Seçim öncesi kurulan muhalefet bloku darmadağın olmuştur. İktidara muhalif kitleler de açık bir yenilgi, düş kırıklığı ve umutsuzluk içine girmişlerdir. Ek olarak, dünyanın mevcut istikrarsız zamanlarında Türkiye'nin de tehdit altında olduğu düşüncesiyle Erdoğan gibi “güçlü” bir liderin gerekli olduğunu düşünenlerin sayısı artmıştır. Kitle psikolojisi çeşitli etkiler altında değişebilir olsa da seçim sonrası durumu göz ardı etmek yanlış olacaktır.
18. Diğer taraftan sosyalist hareketin büyük bölümü ve Kürt hareketi de dâhil olmak üzere tüm muhalefet güçleri siyasi kriz içindedir. Kürt siyasi hareketi özellikle saldırı altındadır ve kadroları adeta biçilmiştir. Meclis ve belediyelerdeki mesainin ehlileştirici/çürütücü etkileri de eklendiğinde hareket ciddi bir dinamizm kaybına uğramıştır.
19. Rejim politik dinamikler bakımından seçimlerle birlikte rahatlamıştır, ancak ekonomik açıdan rahatladığı söylenemez. Emekçi kitlelerin asgari düzeyde hoşnut tutulması bakımından da sermayenin yakıcı ihtiyaçları bakımından da bu böyledir. Öncelikle emekçi kitlelerin alım güçlerinde-

ki ve dolayısıyla geçim şartlarındaki kötüleşme hız kesmeden sürmektedir. Yeni ekonomi kadrosu eliyle ilan edilen programların da işaret ettiği gibi, işçi sınıfına ve emekçi kitlelere dönük yeni saldırılar gündemdedir. Bu saldırılar sadece dolaysız anlamda geçim şartlarını ağırlaştıran, yoksullaşma ve eşitsizliği arttıran politikalara değil genel olarak kamu kaynakları, doğa ve kentin yağmalanmasında da yeni bir dalgaya işaret etmektedir.

20. Sermaye açısından hayati önem taşıyan dış kaynak sorunu halen çözülebilmemiş değildir. Seçimler öncesinde izlenen ekonomi politikaları sermaye girişini giderek azaltmış, aynı zamanda kamu kaynakları alabildiğine yağmalanarak hazine tamtakır hale getirilmişti. Bu rejim altında Türkiye 2018'den sonra dünyanın en büyük ekonomileri sıralamasında 18'incilikten 2022'de 23'üncülüğe gerilemiştir. Bu politikaların sürdürülebilir olmadığı açık olduğundan, rejim seçimleri atlatır atlatmaz politika ve kadro değişikliğine gitmiştir. Amaç dış sermaye çevrelerini ikna edebilmek ve sermaye girişi sağlamaktır. "Nas" palavraları hızla bir kenara bırakılıp faizleri yükseltme süreci başlatılmıştır. Bu politikaların rejimin istediği sonuçları verip vermeyeceği belli değildir, zira önceki politikalar gibi bu politikalar da sayısız çelişkiler içermektedir. Genelde kapitalist dünya ekonomisinin sallantılı durumu, hegemonya savaşının riskleri, sermayenin farklı kesimlerinin çatışmaları tüm süreci belirsiz kılmaktadır.
21. Ekonomik perspektifler açısından tespit edilmesi gereken bir nokta da rejimin büyüttiği narko-mafyatik yeraltı ekonomisidir. Rejim seçimlerden önceki dönemde ekonomik açıdan yaşadığı sorunları küresel uyuturucu ticareti ve kara para trafiğinden daha fazla pay alma yoluna giderek de hafifletmeye çalıştı. Hem içeride kara paraya dayalı narko-mafyatik ağları büyüttü hem de uluslararası ağdaki rolünü genişletti. Bu uğurda rejimin en tepesindeki unsurların doğrudan dâhil olduğu yapılar kuruldu, operasyonlar yürütüldü. Bu hamleler rejime ekonomik dayanaklar açısından bazı faydalar sağlamıştır, ancak çok geçmeden Türkiye'nin uluslararası planda gri listeye alınmasına da yol açmıştır. Bu durum seçimlerden sonra izlenen ve uluslararası kredibilitiyi arttırmayı da gerektiren ekonomi politikaları açısından zararlı olduğu için, şimdilerde sanki bu yapılar dağıtılıyormuş izlenimi verecek polisiye operasyonlar yürütülmektedir.

22. Her halükârda kesin olan nokta, seçim öncesi izlenen politikaların faturasının işçi-emekçi kitlelere çıkartılmak istenmesidir. Ağırlaşan geçim şartları nedeniyle bir süredir işçilerin ücretler, çalışma koşulları ve sendikalaşma amacıyla verdiği mücadelelerde bir artış yaşanmaktadır. Bu mücadeleler şiddetle bastırılmaya, kriminalize edilmeye çalışılmaktadır. Rejimin baskılarına sendikal bürokrasinin işçi mücadelelerinin önünü tıkayan, basın açıklamalarıyla, fabrikalarda bildiri okumayla sınırlandırılan olumsuz etkisini de eklemek gerekiyor. Tüm bu engellemelere rağmen ve muhalefet odaklarının bozgun yaşadıkları bir zamanda işçi sınıfının mücadelesindeki bu hareketlenme anlamlıdır. İşçi kuşaklarının bu mücadelelerin okulundan geçmesi önemlidir. Bu düzeyde oluşan sınıf bilincini geliştirip ilerletmek de en başta sınıf devrimcilerinin görevidir.
23. Rejime karşı sınıf temelli mücadelenin pek çok zorlukları bulunduğu açıktır. İşçi sınıfının çok yönlü ve çok boyutlu bir cendere altında olması, yapay temellerde kutuplaştırma politikaları, faşizm altında daha da tahribata uğrayan sendikal hareket vs. sınıf mücadelesini baltalayıcı bir rol oynamaktadır. AKP iktidarının kemikleştirdiği önyargıların, toplumda yarattığı çürüme, yarıma ve felç olma halinin, tarikatların ve cemaatlerin ağırlığının, emekçi kitleler temelinde sağlam, uzun soluklu ve istikrarlı bir örgütlü çalışma olmadan kırılmasının olanaksız olduğu gerçeğinin üzerinden asla atlanmamalıdır.
24. Sonuç olarak tüm gelişmeler, kararlı sınıf yönelimimizi ve sınıf temelli politik perspektiflerimizi tekrar tekrar doğrulamaktadır. Önümüzde uzanan mücadele dönemini başarıyla yürütmenin tek yolu, bu mücadele hattının güç kazanmasını sağlamaktan geçmektedir.

Ocak 2024